

praktitim.com

גיליון מס' 13

דצמבר 2006 - ינואר 2007

הפרקליטים

ש"ה 45

מגזין לשכת עורכי הדין - מחוז תל אביב והמרכז

**איש
השנה
במשפט
2006**

האנציקלופדיה לדיני תעבורה / אילון אורון

תאורטיקנים ואנשי תורת המשפט היו מתפלצים אם היו יודעים כי לצד ספריהם מוצגת "האנציקלופדיה לדיני תעבורה" כספר משפטי. הפרטה מוחלטת של טקסט משפטי ל-800 ערכים עצמאיים מאפשרת אמנם דפדוף ידיוני בכלל ההלכות, אבל לא לימוד שיטתי של חומר ודוקטרינות ואף לא הבנה כללית או ספציפית של התחום.

כמו "השבוע שהיה" בחדשות מוצאי השבת של ערוץ 2, הספר אכן דן במלא הנושאים של דיני התעבורה, אולם הוא לא מאפשר הבחנה בין עיקר וטפל. הלכות מרכזיות ועניינים שרליים זוכים לאותו אזכור ולאותו מעמד. בסגנון עריכה זה מזכיר הספר לא פעם ספר נהלים ופקודות צבאיות. תחת כל אחד ממאות הערכים, יש התייחסות חוקית, הלכתית או ספרותית קצרה וממוקדת. למשל, תחת הערך "מורה נהיגה" מובא תקציר מאמר מ"הפרקליט" שבו התייחסות לפרדוקס על פיו אין סטטוס או היתר חוקי ללימוד נהיגה של תלמיד שאינו מחזיק ברשיון נהיגה; תחת הערך "מושבעים" מובא ציטוט מתוך ספרו של הפרקליט סמואל ס. לייבוויץ על אפקטיביות שיטת המושבעים; ותחת הערך "חוב" שוב "מהירות" (125 עמודים מוקדשים לערך זה) מובאים עדכונים פסיקה והוראות הפעלה של מדי המהירות. תחת הערך מופיעים גם התייחסויות ריכוזיות פסיקה לאמינות הממל"ז; למהירות אופ"נוע; לצילומי מהירות; לנעלי ההפעלה; להגדרת מפעיל מוסרי של מפעיל ממל"ז ועוד.

ערי מרכזי נוסף הוא "פסילה": פסילה מצטרפת; פסילה מנהלית; פסילה בהיעדר; פסילה בתאונת דרכים קטלנית; פסילת חובה; פסילה חופפת; פסילה מנהלית; פסילה מנהלית לאחר דש; פסילה ראשונה; פסילה עד תום ההליכים; פסילת רישיון עד תום ההליכים. כך נמצאו למי דים, בערך "בחון תנועה שנפטר", שאפשר להגיש לבית המשפט את הממצאים העובדתיים אך לא את המסקנות.

בערך "בול" למדנו כי רשות הדואר הנפיקה סדרת בולים בנושא "בטיחות בדרכים", וזאת ביולי 1997. אכן, דומה שהמחבר בחר ללמדנו לא רק את משפט התעבורה אלא אף ליצור לגביו נרטיב חדש של שיח מקצועי, קצת פוסט מודרניסטי; אין הסבר אחר מדוע בחר לשלב אף את הערך "נרטיב", ביציטוט מתוך אבן שושן, בתוך הספרים.

זהו כלי עבודה ראוי לעוסקים בתחום, ואולם לא ספר ללימוד התחום למי שאינו עוסק בו, ואף לא לעורך דין אשר הסתבך באופן אישי בעבירת

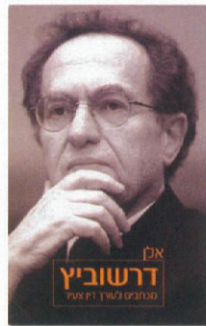
תנועה ושוקל להגן על עצמו בפני בית המשפט. צרכנים כאלו צריכים להחזיק, לצד הספר, לפחות עוד מדריך כללי יותר וקוהרנטי לביאור הדינים, לרבות ריכוז החקיקה.

כמה מהערכים כפולים, וכוללים פסיקה לחורמרה ולקולא. בשונה מאוגדנים דומים בתחומי משפט אחרים, הספר ערוך בסדר האל"ף ב"ת, ובמנותק מהחקיקה. אוגדנים דומים מרכזים פסיקה לפי סעיפי חוק, ולא במנותק ממנה. בעניין זה בחר המחבר להקדיש את הערך "חקיקה" אך לאזכור החקיקים שבתחום, על פני ארבעה עמודים.

עדיף היה לערוך את הספר כאוגדן שבו אפשר להחליף דפים בודדים עם שינוי ההלכות, ולא כספר כרוך.

פרלשטיין גינוסר, שני כרכים, 1,494 עמ', 800 ש"ח

ע"ד עמית גורביץ'

מכתבים לעורך דין צעיר / פרופ' אלן דרשוביץ

"היתרון בלהיות הנרי קייסינג'ר", אמר פעם הנרי קייסינג'ר, "הוא שכהנרי קייסינג'ר, גם אם אתה משעמם, מאזיניך יהיו בטוחים שהם הם המשעממים, ויחשבו שהפגם טמון בהם".

כך בנוגע לספרו של פרופ' אלן דרשוביץ, בעל הילת עורך הדין הטוב בעולם. לא בכדי, שם הכותר גדול משם הספר, וכריכתו היא תמונת דיוקן של הכותב.

כעורך דין משובה, דרשוביץ יודע למכור לנו בעיקר את עצמו: הספר מתחיל כהבטחה פיקנטית לכניסה אל מאחורי הקלעים של מוקד הכוח העולמי - בית המשפט האמריקאי. מהפרק הראשון אנו למדים כי השופט הולמס הוא אדם חסר ערכים; השופט פרנקפורטר הוא קטנוני ומתרפס; השופט בלק היה גזען.

אבל טיפשים שכמונו, חשבנו שבעבור כ-15 דולר, עלות הספר, הוא אכן ימכור לנו מידע זה. כעורך דין ממוחל, מיד לאחר הפרק הראשון הוא מושך לנו את השטיח מתחת לרגליים, וחוזר לרבר על עצמו; במשך כמה עמודים אנחנו מתמוגגים מניחוץ המיתוסים - תחת הפתיח "עורכי דין נוטים להעריך גיבורים. אולי כיוון שאנחנו פועלים לעתים קרובות בתחומים מעורפלים מבחינה אתית, יש לנו צורך ליצור לעצמנו דמויות מופת גדולות מהחיים... במשך הזמן אנחנו מגלים את האמת ומתאכזבים". אולם אז מתברר שניתוצם נועד לשם יצירת מיתוס חדש, הפעם - אודות הכותב. מכאן ואילך ממשיך הספר כספר עצות כללי. בהחלט לא רע, אבל בדיוק כפי

שמבטיחה הכותרת: עצות לעורך הדין הצעיר, בעיקר האמריקאי. בין השורות שזורות תובנות על טבע האדם, השיטה, והיחס בין חוק לצדק. הגשתן כספר עצות מאפשרת לקרוא את הדברים בלא כל קושי, ברמת הפשט.

בשפתו החדה, דרשוביץ סבור כי השופטים האמריקאים חסרי פילוסופיה שיפוטית. "שופט הוא עורך דין שהכיר מושל, ושופט פרדלי הוא עורך דין שהכיר סנטור" (עמוד 122). "לשופטים הנתפשים כמי שנוהגים ביד רכה בפשע, יש סיכוי קטן יותר להיבחר מחדש או לזכות בקידום", הוא טוען (עמוד 121). על האקדמיות האמריקאיות הוא סבור, כי אינן מכשירות את הבוגרים ליכולות ליטיגטוריות (עמוד 109). הוא מייעץ לא לאהוב את המקצוע על בסיס אהבת החוק: "אל תאהבו את החוק. הוא ינחיל לכם אכזבה בלתי נמנעת. הבינו שהחוק הוא כלי, מנגנון, מעשה ידי אדם" (עמוד 38). ובעמוד 53: "רוב הטיוחים מצליחים, אנחנו שומעים רק על המועט שלא מצליחים".

השקפת עולמו המקצועית של ארי שמאי, עורך דינו של יגאל עמיר, מחוזקת בספר: "אף עורך דין לא צריך לדחות תיק חוקתי או פלילי אך ורק מפני שהלקוח או המטרה נחשבים ללא תקינים פוליטית. הדבר יוביל לגויעת חירויות האזרח וליצירת קהילה משפטית כה מפוצלת לפי קווים אידיאולוגיים, עד שהנאשמים הזקוקים יותר מכל לייצוג משפטי, יאלצו להסתפק באידיאולוגים משפטיים, שלעתים קרובות מאמינים כי ההשקפה הפוליטית והלהטה הם תחליף לעבודת הכנה ולמקצוענות" (עמוד 64).

דרשוביץ, פרקליט פלילי על פי רוב, מתייחס לשיטת המשפט האמריקאית אל מול מושבעים: "ההחלטה אם לוותר על הזכות להעיד לטובת עצמך היא אולי ההחלטה הטקטית הקשה ביותר שלקוח חייב לעשות במהלך המשפט" (עמוד 115). כך, ייעץ לאוג'י. סימפסון שלא להעיד: "בהיעדר עדות, המושבעים התמקדו במשטרה, במומחי הזיהוי הפלילי ובמחודלה של המשטרה". אולם היכן שההגנה, טוענת לאי שפיות, מומלץ להעיד את הנאשם.

דרשוביץ מתנגד לעונש המוות: "המערכת של הכרעה בשאלות של חיים ומוות על בסיס תחכום תשובה של עורך דין לשאלות היפותטיות איננה מערכת הוגנת. השאלה האם רוצח מורשע יחיה או ימות עשויה להיות תלויה לאו דווקא באשמתו האישית, אלא בכישוריו של עורך הדין שלו" (עמוד 129). על בית המשפט העליון האמריקאי הוא כותב: "עבודה טובה של עורך דין, על פי נסיוני, לעתים קרובות משפיעה יותר בערכאות הנמוכות יותר מאשר בבית המושפט העליון" (עמוד 130).

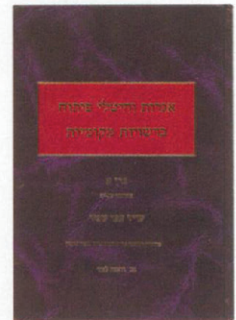
הוא מייעץ כיצד להתמודד עם תבוסה במשפט (עמוד 135) ומנסח כללים איך להבדיל בין עורך דין ישר לנוכל (עמוד 97). אחת העצות היא להישמר מעורך דין שמבטיח יותר מדי. במקום אחר, הוא משבח את "עורכי הדין של האמבר לנסים" - אלו שרודפים אחרי לקוחות. "התור מכים הקולניים ביותר במעלות השוק החופשי הם לעתים קרובות המתנגדים הצעקניים ביותר למנגנוני שוק חופשי, בכל הנוגע לתביעות גוף ולוויסות עצמי של עורכי דין" (עמוד 169). "לעיתים קרובות מדי סופגים עורכי הדין התקפות בשל הסיבות הלא נכונות", הוא אומר.

הספר בנוי כפרקים קצרים, בכל פרק כשלושה עמודים תחת כותרת דרמטית ("האם עורך דין יכול להיות אדם טוב?"; הלקוח אינו חבר; איפה אפשר ללמוד ייצוג ועוד).

עצתו הטובה ביותר, לטעמי: "אל תקבל עצות המשפחות את האישיות ואת סדרי העדיפויות של נותני העצות, אלא אם אתה רוצה להידמות להם" (עמוד 45).

כנרת זמורה ביתן, 200 עמ', 78 ש"ח

עו"ד עמית גורביץ'

אגרות היטלי פיתוח ברשויות מקומיות, כך א' / עו"ד עפר שפיר

ספרו עב הכרס של עו"ד שפיר נותן מענה לצורך הדוחק בטיפול מקיף, מסכם וממצה בתחום, על המורכבות והבעייתיות הטמונים בו. במהדורה השנייה והחדשה, הגדיל הכותב לטפל בכל הסוגיות החדשות, שצצו בפער הזמן מאז הוצאתו לאור במהדורתו הראשונה (1998), ביסודיות ובהרחבה, תוך ניסיון להקל על הקוראים, התרים אחר מענה לקושיות בנושא.

במבוא, עמד המחבר על בעיית היסוד בנושא האגרות והיטלי הפיתוח ברשויות המקומיות, והיא היעדר חקיקה מלאה ומוסדרת, וכנגוד מכך, חקיקת עזר בעייתית, בניסיון להשלים את הפערים אשר התגלו בחקיקה הראשית.

היעדר חקיקה ראשית נותן אותותיו כלל ועיי קר בפסיקה: היקף ההליכים המשפטיים גדול, הפסיקה אינה עקבית ורמתה אינה אחידה, ומי כאן שבסוגיות לא מעטות קשה לאתר ולזהות כללים ועקרונות ברורים, אשר יהיו קו מנחה ויפחיתו את מינוני הפנייה לערכאות משפטיות.

זוהי, בתמצית, אף הבעיה המרכזית של הספר. כריכתו הקשיחה והמהודרת מעניקה אמנם אריי זה מכובדת וייצוגית, אך מונעת את התחדשותו המתמדת, כלל ועיקר לאור העדכונים והשינויים הבלתי פוסקים בתחום, עליהם עמד גם המחבר. ראוי היה לשקול הפיכת הספר לאוגדן, דמוי אוגדני החקיקה המוכרים, שבו יתאפשר למחבר להוסיף, לחדש, ולעדכן באופן שוטף, עם התפתחויות הפסיקה והחקיקה. לאור העבודה הרבה שהושקעה בכתיבה ובאיסוף החומר באופן כה מזמין ונגיש, יאז זה חבל כי הבלבנות של האמור בו תעמוד לזמן קצר בלבד.

זהו ספר מוביל בתחומו, המטפל במכלול תתי הנושאים המאוגדים בכותרתו. הקודקס מחולק לארבעה שערים עיקריים המקלים על ההתמצאות ומעשירים את אפשרויות השימוש: חלק כללי; האגרות והיטלי הפיתוח הספציפיים; סוגיות באגרות והיטלי פיתוח; ונספחים

ומפתחות. יתרונו הגדול באיסוף היסודי של החומר, בטיפול הפרטני בסוגיות הרבות, בה פניה הנוחה לחקיקה ולפסיקה ובהימנעות מהלעטת הקוראים במובאות פסיקה ארוכות ומפרכות. הכתיבה מעמיקה, מקיפה, תמציתית ובהירה, התוכן מובנה, מסודר ונגיש ואין ספק כי הספר יהיה לעזר רב לכל המבקשים לעסוק בתחום. הן המבקשים תשובה עדכנית וממצה לשאלה שבה נתקלו, והן המבקשים להרחיב ולהעמיק בנושא מעבר לקושי נקודתי, גם אלו וגם אלו ימצאו מבוקשם.

ספר איכותי, מהודר ובעל ערך מוסף וחשיבות לכל עורך דין העוסק בתחום.

נבו הוצאה לאור, 1,091 עמ', 900 ש"ח

עו"ד זרי חזן

ירושה - עסקאות בירושה עתידית וצוואות הודיות / אילנית שבת (חלפון) ואורן שבת

נסו לקרוא ספר זה, הדן בעסקאות בירושה עתידית וצוואות הודיות כתרגיל במטפיזיקה, אשר מתקיים בכמה מימדי זמן: בזמן הווה ובזמן עתיד. כזה הוא העיסוק בדיני ירושה וצוואות, ובעיקר בנושא צוואות וירושות עתידיות. המחברים כתבו את מחקרם לתואר שני באוניברסיטת בר אילן בנושא סבוך זה וכאן הם מצליחים לבארו ולהבהירו.

כמו בבורסה האמריקאית למסחר באופציות עתידיות, זהו ניסיון לתאר מציאות מורכבת המ" בדילה בין "עסקה בירושה" ובין "עסקה בעיבו"ן". מחד גיסא, לפי סעיף 8 לחוק הירושה, הראשון אפשרי, וזאת מכוח פרשנות מרחיבה של המושג ירושה, נסיבות נתינתה, סוג ההסכם שאינו מע" ביר את הזכות אף אם תוצאתו, הלכה למעשה, היא העברת הזכות, ובשל עקרון חופש החוזים; מאידך גיסא, העברת עצם הזכות מאדם לרעהו עם מותו של הראשון - היא אסורה מכוח סעיף 8(א) לחוק הירושה, הקובע כי "הסכם בדבר ירושתו של אדם ויתור על ירושתו שנעשו בחייו של אותו אדם - בטלים".

נסו אפוא לקרוא ספר סבוך אך מוסבר היטב זה כמשחק מטריקס רב מימדי מבחינת זמני ההתרחשות, שכן גיבורי הספר מתקיימים בכמה נקודות זמן - בהווה (שהינם חיים בו) או בע" תיד (מועד ההורשה), או בהתאמה - עבר (או חיו) והווה (שבו צריך לפרש צוואתם). כך יוכלו ליהנות מקריאה בספר אף אוהבי לוגיקה, למשל שחקני שח מט, שתפקידם לחשוב איך לתכנן מהלכם עד לאותו מועד שבו יוכרו בקול כ"מט". מה לתכנן לאותה העת (לנסות לעקוף את סעיף 8 לחוק הירושה באמצעות נאמנות, עמוד 127);

מה לא לעשות (לא לראות בסעיף "היוותרות בחיים" שבטופס הוראות לפתיחת חשבון בנק משותף צוואה, עמוד 56).

מידת התסכול הגדולה ביותר, ומכאן חשיבותו התיאורטית והמעשית של הספר וההנאה בקריאה לאוהבי מטריקס וספרות רב מימדית, נובעת מהיותה של הצוואה המסמך האחרון והחשוב בחייו, ובעיקר מעצם העובדה כי כבס"רט מתח - לעולם לא נדע כיצד פורשה צוואתו ואם לאחר מותו ניתנו לה התוקף והתכלית שלה קיוונו. במובן זה, הכותבים, כמו גם הקוראים, מחזיקים במעמד הספרותי של מספר כל יודע, ויודעים על אודות גיבורי הספר, דברים שאלו אינם יודעים אודות עצמם.

כך למשל, לא קנאתי במר משה בן יאיר ז"ל, אשר לפני כשש שנים החליט בעניינו השופט אנגלרד (עמוד 80) כי מכוח סעיף 8(ב) לחוק הירושה, ייפוי הכוח שעשה ברוב חגיגות והדר בפני נוטריון ובמעמד שני עדים - פסול ומבוטל, הואיל ושטר המתנה לזכות חכירה בדירתו ניתן לשם העברת עצם הזכות לאחר המוות, וככזה פסול לפי סעיף 8(ב) הקובע לגבי מתנה מחמת מיתה כי "מתנה שאדם נותן על מנת שתוקנה למקבל רק לאחר מותו של הנותן, אינה בת תוקף, אלא אם נעשתה בצוואה לפי הוראות חוק זה". במקרה ספציפי זה, לא הוגמשה הפרשנות השיפוטית שרשאית לפסוק, לפי מבחן הכוונה, כי הכוונה היתה לתת מתנה לאדם בעוד המוריש בחיים (או מותר) לבין מבחן ההקניה לאחר המ" וות (אז דין ההעברה פסולת). לעולם גם לא נדע מי, אם בכלל, תבע עורכי דין ונוטריונים באח"ריות מקצועית, שכן גיבורי הפרשה, כאמור, כבר אינם עימנו.

רעיון חופש החוזים וחופש הקניין מקבל בת"חום משפטי זה משנה תוקף, שכן הוא מאתגר על ידי חוק רגיל המגביל אותו. במסגרת הקריאה אנו נחשפים אך למיסטיקה קלה העולה מהמש"פט העברי, שקבע, למשל, ביטויים כמו "מתנת בריא", שהיא צוואה שתקונה חכמים בלשון הווה ולא בלשון עתיד, וכן לעמדות הרמב"ם בעניינים שונים. אכן, העיסוק בהווה ובעתיד מושלם על ידי עיסוקם המעניין של הכותבים אף בעבר.

בשפה נהירה, בלא מילים או פסקאות מיותרים, מיטיבים הכותבים, שהם חוקרים חדשים בתחום חשוב זה, להסביר את שניותו ומורכבותו. כך דנים הם ביחס בין סעיף 8 לחוק הירושה לבין חוק השליחות וחוק יחסי ממון בין בני זוג; בין סעיפים פנימיים בחוק הירושה, ואף בינם ובין סעיף 36 לחוק החוזים ובהצעות לשינוי המצב הקיים. שערן השני של הספר דן בסעיף 27 לחוק הירושה, והיחס בינו ובין סעיף 4 לחוק המתנה ולחוק יחסי ממון; הפרק השלישי דן בצוואות הודיות בהלכה הפסוקה והרביעי בתיקון מספר 12 משנת 2005 לחוק הירושה. הספר נחתם בדיון משווה בין האנגלי.

כותבי הספר וקוראי מחזיקים במעמד הספ"רותי של "מספר כל יודע" ויודעים, בניגוד למקנה ירושתו, מה דינה של הורשתו. הקריאה מרתקת מטעם ספרותי זה ומועילה ככל שגם אנוח, כמו רישים, מבקשים להיות בטוחים ולדעת כי בקש"תנו האחרונה תמולא.

פרלשטיינג'וסר, 520 עמ', 595 ש"ח

עו"ד עמית גורביץ'

**פסיק לא במקום
יכול לשנות את המשפט
משפט לא נכון
יכול לשנות את הפסיקה**

אנחנו שמחים לספר לכם שעקב הגברת הצורך בתרגומים משפטיים ושירותי הקלטה ותמלול, חנכנו את **"הדסק המשפטי"**

המחלקה המשפטית של **חבר המתרגמים, חבר שירותי הקלטה ותמלול**

משפטיים מקצועיים, צוות טכני ומתמללים מעמידים לרשותכם את הטכנולוגיות המתקדמות ואת השירות המקצועי ביותר.

מקום אחד. טלפון אחד. אדם אחד שמטפל בכם.

נשמח לעמוד לשירותכם במהירות, בדייקנות, ובמקצוענות. ולראייה באנו על החתום:

"הדסק המשפטי" של חבר המתרגמים, תיק אחד כבר ירד לך.

חבר המתרגמים, חבר שירותי הקלטה ותמלול

טל: 03-5190777

פקס: 03-5107401

דוא"ל: targum@hever.co.il

חבר המתרגמים

www.targum.co.il

צילום: זיו קורן

3 חוק טל

תורת המלחמה

ביולי 2002 התקבל לחמש שנים "חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב-2002", שאימץ את מסקנות ועדת טל שמונתה באוגוסט 1999, על מנת להסדיר בחקיקה את הענקת הפטורים לבני הישיבות. החוק קבע את מנגנון מתן הפטורים, בין היתר לפי הצהרת תלמיד ישיבה בתום "שנת הכרעה" באיזו דרך הוא מבקש לבחור - ללמוד או לצאת לעבוד. מי שיבחר בגיל 22 לעבוד - יוכל לבחור בין שירות צבאי של ארבעה חודשים ומילואים, ובין שירות אזרחי של שנה, ללא שפר. ואולם, ביולי 2005 הודתה המדינה, בתשובתה לבג"צ, כי החוק נכשל משרק 31 חרדים, מתוך 41 אלף שמוגדרים "תורתם אומנותם", התגייסו לצה"ל. התנועה לאיכות השלטון, מפלגות שינוי וישראל אחרת ועו"ד יהודה רסלר, טענו לבג"צ לביטול החוק הפוגע בעקרון השוויון.

ב-11 במאי 2006 פסקו תשעה שופטי בג"צ, כי חוק טל אמנם פוגע קשות בכבוד האדם של קבוצת הרוב, ואולם הוא אינו בטל. זאת, משטרם ניתן להכריע באשר למידתיותו, שכן לחוק "לא ניתנה הזדמנות ראויה" להגשמת מטרותיו. המשנה לנשיא מישאל חשין פסק, בדעת מיעוט, כי חוק טל בטל מעיקרו, מעצם פגיעתו בעקרון השוויון כבסיס השיטה.

את דעת הרוב כתב הנשיא ברק, שביסס עמדתו על חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. ברק פסק כי החוק אמנם פוגע בשוויון, ביצירת אפליה ללא שוני רלבנטי להצדקתה, שכן אין דבר בדתיותו של אדם שמונע ממנו שירות צבאי, אך מנגד, עומד בחלק מתנאי פסקת ההגבלה, משתכליתותו ראויות. עם זאת, חוקיות החוק תיגזר ממידתיותו, וזאת מוקדם להכריע הואיל והממשלה לא הכינה כלים ראויים להגשמת החוק. בתום חמש שנות הפעלת החוק תקבע הכנסת אם הגשים תכליתו, אולם בינתיים, זמן זה נופל לתוך "מרחב התמרון החקיקתי של המחוקק". לעמדה זו הצטרפו השופטים ביניש, פרוקצ'יה, לוי, נאור, ג'ובראן וחיות.

בפרק הבא נגלה האם תיבחן חוקיות החוק ופגיעתו בשוויון אף ביחס לקבוצות מיעוט אחרות - ערבים, נשים? האם השר יתקין תקנות לכינון מסגרת שירות אזרחי? האם הצבא יפתח מסלולים ייחודיים לבני ישיבות? כמה אברכים ידווחו בעתיד כי "תורתם אומנותם"? מה יהא במחלוקת באשר להיקף הביטוי "כבוד"? האם שוויון נגזר מהכבוד או שהוא עליון אפילו לו? האם אבחנה בין חילוניים לדתיים היא ביחס לקבוצה שווה או שונה? התשובה בעתירות אוגוסט 2007.

עו"ד עמית גורביץ'

טכני, לאחר שהופתעה על ידי אלמוני. בנה בן העשר של הנרצחת הזעיק את נוחות ההצלה למקום. פרשת הרצח עדיין מוגדרת כתעלומה. צו איסור פרסום הוטל על פרטי החקירה, שעודנה נמשכת.

משרד ש. הורוביץ נובש את פסגת LEGAL 500, המדריך הבריטי היוקרתי המדרג משרדי עורכי דין מובילים באירופה ובמזרח התיכון ב-14 קטגוריות. משרד ש. הורוביץ ושות', אשר נוסד בשנת 1921, זוכה <<<

שופט השנה 2006

צילום: שלום ענסי

2 השופטת אלישבע ברק-אבוסקי

סגנית נשיא בית הדין הארצי לעבודה בדימוס

לעבוד בכבוד

השופטת אלישבע ברק, שפרשה השנה, מציינת לזכותה פסיקה פורצת דרך, שתמיד דאגה להשמיע גם את קולם של החלשים

בטקס המתמחים של השופטת אלישבע ברק-אבוסקי, שכונס לפני כחודש, עם פרישתה מתפקידה כסגנית נשיא בית הדין הארצי לעבודה, צוין, ובצדק, כי מבין כלל שופטי בית הדין לעבודה לדורותיהם, למעט שלושת נשיאיו, היא נחשבת כמשפיעה ביותר על דיני העבודה. מעמדו של שופט בבית הדין לעבודה נושא כוח מיוחד, מעצם מיעוטם של חוקי העבודה והשתנות שוק העבודה, עובדה המותירה רווח עצום לאקטיביזם שיפוטי. גילוי נאות: התמחיתי אצל השופטת ברק בשנים 2000 ו-2001. הנושא הראשון והעיקרי בכתיבתה, הוא ראיית זכויות עובד במקום עבודתו כזכויות "מעין קנייניות". בכך איזנה ברק, בדרך של פרשנות

שיפוטית, בין זכות היתר של המעסיק מכוח זכותו החוקתית לקניין, בהתאם לחוק היסוד, לבין זכותו הפחותה, לכאורה, של העובד במקום עבודתו. ברק תבעה מושג: הון אנושי. באמצעות הונו האנושי (כישוריו, השכלתו, ותק העבודה), קונה העובד זכות המקבילה לזכותו החוקתית של המעסיק. רעיון שני בכתיבתה היה פיתוח עילת תום הלב כעילה עצמאית במשפט העבודה. מכוח תום הלב (או היעדרו), אפשרה ברק לצדדים להתנות אף על חוקי העבודה המוגנים והקוגנטיים. כך הכי שירה העסקה הסותרת את חוקי העבודה או את עצם הסטטוס כ"עובד-מעסיק" בפעמים שהצדדים נתנו יד להסכמה מסוג זה, והטוען בדיעבד להתקיימותן של הזכויות, עשה זאת בחוסר תום לב (פס"ד בוכריס; פס"ד נהרי). בפן השלישי, פיתחה את סעד האכיפה וביטול הפיטורים. משסברה ברק כי לעובד יש זכויות מעין קנייניות במקום עבודתו, הרי אף במקרה של פיטורים שלא כדין יש לאכוף יחסי עבודתו ולבטל פיטוריו, גם בסקטור הפרטי (פס"ד ביבס נגד שופרסל). רביעית, העתיקה ברק את תחולת המשפט הציבורי אף על המגזר הפרטי והרחיבה את האחריות על הסקטור הציבורי. ומנגד - צמצום המושג "משרת אמון" בהקשר של מינויים פוליטיים והפיכת החזקה לפיה רשאי נושא תפקיד בשירות המדינה להניח כי המינויים שקדמו לו

בטלים. חמישית, ברק לא נרתעה מפסיקת פיי צויים עונשיים בגין עוולות חוקתיות. ככלל, ראתה ברק את משפט העבודה כסוג של משפט מנהלי, של יחסים לא שוויוניים בין צדדים: זכויות-על של מעסיקים, שיש לאזן מכוח פרשנות תכליתית, ברוח חוקי היסוד, עם זכויותיהם הבלתי כתובות של העובדים, מכוח עקרונות היסוד של השיטה.

בשנה וחצי שבה התמחיתי אצל השופטת ברק, ישבנו יחד באותו חדר קטן וצפוף. תובנה מרכזית שלמדתי ממנה היא אמירתה שלא תלך אוטומטית לנבור בספריות ישנות, שכן המצב הנוכחי חשוב לא פחות מפסיקות עבר שנגעו למציאות תעסוקתית שאיננה קיימת עוד. על אף שיכולה היתה להישאב אל תוך הממסד החמים והנוח, זכרה את האדם הפשוט והמשיכה לשמש לו כקול.

עו"ד עמית גורביץ

צילום: אלון דבורי

3 השופט בעז אוקון

מנהל בתי המשפט הפורש

כיבו את הזרקור

תקווה, חזון, סדר, מוסר ויצירה לצד עבודה קשה וסיזיפית. השופט בעז אוקון הוא נכס שהמערכת איבדה

השופט בעז אוקון, מורי היקר, הוא אני טיטוה לתיאוריה אודות היותנו "מדינת פליקל", המתפרקת ומתרסקת אל מול עינינו, מדינה של חפיץ, "מניאנה", הסתאבות, קהות חושים, ביורוקרטיה אימננית, התנשאות ושחיתות. זאת, לצד חוסר הפרגון, הקנאה, הרוע, הכוונות והרפש. על רקע תיאוריית האפוקליפסה הזאת מהי בהבת במוחי אותה "נורת אוקון" המנפצת אותה לרסיסים. בעז אוקון בעיני הוא יותר מנקודת אור

של תקווה, חזון, סדר, מוסר ויצירה לצד עבודה קשה וסיזיפית. לא רק אוקון אלא אייקון, זרקור של אור נגוהות, של תקווה המכסה על ייאוש מתמשך.

לשמנו את אוקון באוניברסיטת תל אביב היתה חוויה של ממש. שליטתו בפסיקה הדהימה אותנו. ניתוח מבריק, זיכרון פנומנלי. התנסחות הרוטה ודידקטית. תמיד היה האולם גדוש בתי למידים. לא היתה רשימת נוכחות מחייבת, אולם כולנו באנו, מקשה אחת, כי רצינו ללמוד מפי הגבורה.

כמנהל בתי המשפט, ידענו שאוקון הוא האיש הנכון לטפל בבעיה, לפתור ולתקן את שצריך תיקון גם אם צריך "לפתוח מרצפות". לא היה נושא אחד שהותיר פתוח או שחמק ממנו. קצב העבודה שלו הדהים את ציבור עורכי הדין. לעור לא ידענו כי העניין נבדק על ידו, טופל, יושם על ידי אנשיו. השופט אוקון לא מרח תשובה סתמית וגם כאשר המערכת בראשה עמד טעתה - הוא לא התבייש להודות בכך. הוא היה בולדור שקידם עניינים ורפורמות, ופריקט מחשוב

מערכת משפט אותו יום הוא רק דוגמה אחת מני רבות לשלל יכולותיו.

בעז אוקון הוא זן נדיר ומיוחד במערכת המי שפט. עילוי של ממש, ידען משכמו ומעלה, אדם בעל ישר וישרה, בעל מזג שיפוטי נדיר, ישר כסרגל, חרוץ מאין כמותו, מורה דרך להתקנא בו.

כולנו הפסדנו מועמד הראוי כל כך לשבת על כס שופט בית המשפט העליון. כולנו תוהים כיצד המערכת יכולה להרשות לעצמה להוציא אנשים מסוגו אל מחוצה לה. כולנו כבר חשים אליו געגועים.

עו"ד פיני פישלר